

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษา การจำกัดสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “สิทธิในการชุมนุม”) ภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “กติกา”) ซึ่งได้วางหลักไว้ในข้อ 21 ว่ารัฐภาคีต้องรับรองสิทธินี้แก่พลเมืองของตน จะแทรกแซงการใช้สิทธินี้ด้วยการออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือมีคำพิพากษาละเมิดสิทธินี้โดยมิชอบไม่ได้ แต่สามารถที่จะจำกัดสิทธินี้ได้โดยกฎหมาย และเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข ศีลธรรมของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นได้ และรัฐจะใช้ข้ออ้างประการอื่นนอกเหนือไปจากที่กติกาได้ระบุไว้เพื่อจำกัดสิทธินี้ไม่ได้

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีเหตุการณ์บางอย่างอันเป็นภัยคุกคามความอยู่รอดของรัฐเกิดขึ้น ทำให้ต้องมีมาตรการพิเศษเพื่อขจัดภัยคุกคามนั้น บทบัญญัติในข้อ 4 ของกติกาให้รัฐสามารถลดรอนสิทธิและเสรีภาพบางอย่างได้ โดยจะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ทางสังคม และจะต้องไม่เข้าไปก้าวกาลังสิทธิอันมิอาจลดรอนได้ ซึ่งได้แก่ สิทธิในชีวิต การที่จะไม่ถูกนำไปทรมานหรือทดลองทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอม ห้ามการนำบุคคลลงเป็นทาสหรือถูกบังคับให้เป็นทาส การไม่ต้องถูกจำคุกเพราะเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา การไม่ต้องรับโทษทางอาญาในกรณีที่ขณะกระทำไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด การได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย และการมีสิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรมและศาสนา ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยเด็ดขาด ดังนั้นสิทธิในการชุมนุมจึงอาจถูกลดรอนได้หากเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขจัดภัยฉุกเฉินนั้น

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติกาฉบับนี้ จึงต้องเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 82 ได้วางหลักแนวนโยบายว่ารัฐจะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้เข้าเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ได้ทำไว้กับนานาประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า สำหรับประเทศไทยการชุมนุมเป็นเสรีภาพ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 63 ถึงสิทธินี้ว่าต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดสิทธินี้ทำได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือใน

ระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว การจำกัดสิทธิในการชุมนุมตามกติกามีขอบเขตที่กว้างกว่ารัฐธรรมนูญไทย และในทางปฏิบัติขณะที่ประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการชุมนุม พบว่าประชาชนยังไม่มี ความเข้าใจในหลักการใช้สิทธินี้ ประกอบกับรัฐเองก็ได้ปฏิบัติต่อประชาชนโดยคำนึงถึงสิทธิ มนุษยชนเท่าที่ควรในหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมา